

sekundni izračuni, se v bralcu nehote zrcali naša nezavedna zaslepljenost s številčnim svetom. Za protitež smo si napolnili besednjak z nešetetimi rekli: čas je zlato, minuta zamujena ne vrne se nobena, čas teče, zapravljanje časa itd. Pri tem se zdimo sami sebi zelo pametni in živimo v naprej utečenem kolesju, le včasih nekje v sebi začutimo, da je »zapravljene čas« lahko najlepši in najboljši naš čas.

Michael Ende je v vseh svojih delih, namenjenih mladim bralcem, vpletel mnogo simbolike. Tudi *Neskončna zgodba* in *Čarobni napoj*, ki sta prav tako prevedeni v slovenščino, sta zaradi simboličnih elementov zanimivo branje tudi za odrasle. Ende je bil odličen psiholog in poznavalec otroškega sveta, je drugačen od sveta odraslih. V njem ima velik pomen domišljija, veliko bolj je izraženo hrepenenje, pričakovanje, potreba po prijateljstvu in ljubezni in želja po dinamičnem dogajanju med dobrim in zlom,

kjer zmaga nad zlim pripelje do srečnega konca. Vse to je Ende poznal in o tem je pripovedoval v svojih delih. Njegovo poznavanje gledališkega sveta je bil vir, ki mu je dajal sposobnost, da je prizorišča svojih zgodb opisoval bogato in zelo predstavljivo. Zato je njegovo pisanje zelo razpoznavno in otrokom blizu.

Iz priložene bio- bibliografije so razvidni stvarni podatki o življenju in delu Michaela Endea. Moje razmišljanje pa bi zaključila z mislijo, da so otroštva vedno nova in v vsakem otroštvu je čas, ko so knjige Michaela Endea nepogrešljive. Otroci nikoli ne sprašujejo, ali je pisatelj, ki je knjigo napisal, še živ ali je že umrl, zanje so žive vsebine in sporočila. Tudi odrasli z leti nehamo spraševati o pisateljevem času življenja in smrti, vedno bolj kot deklica Momo spoznavamo, da je naš čas mogoč samo med preteklostjo in prihodnostjo in da biva v naših srcih.

Saša Vegri

MICHAEL ENDE

Biografski in bibliografski podatki

Michael Ende se je rodil 12. novembra 1929 v Garmisch-Partenkirchenu. Njegov oče Edgar Ende je bil znani surrealistični slikar. Po zaključeni igralski šoli »Otto Falckenberg« v Münchnu je bil Michael Ende nekaj časa igralec, nato pa svobodni umetnik. Že od leta 1943 je pisal pesmi, kratko prozo, sodeloval je na radiu in v literarnih kabaretihi.

Endejevo prvo literarno delo za mlade *Jim Knopf und Lukas der Maschinführer*, ki je izšlo 1969, je že naslednje leto prejelo namško nagrado za mladinsko knjigo – Deutscher Jugendbuchpreis 1961, leta 1962 pa je bilo uvrščeno na Andersenovo častno listo.

Med 1971 in 1985 je Michael Ende živel v Albanskih gorah južno od Rima. V tem času sta nastali njegovi izjemni deli za mlade *Momo* (1973) in *Neskončna zgodba* (1979), s katero je postal svetovno znan »kulturni avtor«.

Endejeva dela za mlade so prevedena v preko 40 jezikov, njihova naklada presega 3 milijone izvodov, mnoga dela so doživela gledališke in filmske priredbe.

Za svoja mladinska dela, med katerimi ne smemo prezreti subtilnih tekstov za slikanice (*Das Traumfresserchen*, *Ophelias Schattentheater*,...), je prejel Michael Ende najpomembnejša priznanja doma in po svetu:

- 1961 »Deutscher Jugendbuchpreis« za knjigo *Jim Knopf und Lukas der Maschinführer*
- 1974 »Deutscher Jugendliteraturpreis« za knjigo *Momo*
- 1981 mednarodno nagrado Janusz Korczak
- 1982 mednarodno nagrado Lorenzo il Magnifico
- 1982 kalabrijsko nagrado Bronzi di Riace
- 1983 nizozemsko nagrado Srebrno pero.

Poleg knjig za otroke je Michael Ende pisal tudi za odrasle, predvsem pesmi, balade in gledališke igre.

Michael Ende je umrl 28. avgusta 1995 v Stuttgartu.

Seznam knjig Michaela Endeja v slovenskem in nemškem jeziku, ki se nahajajo v slovenskih knjižnicah. Zbrano iz podatkovne baze COBISS.

V slovenskem jeziku

Čarobni napoj ali Satanarheolažgenialkopeklenski punč želja. Prev. Meta Ornik. Verze prepesnila Maja Vidmar. Ilust. Regina Kehn. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991. (Sinji galeb).

Momo. Prev. Lojze Uršič. Ilustr. Jan-ko Testen. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1978. (Sinji galeb).

Momo. Prev. Lojze Uršič. Ilustr. Jan-ko Testen. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1987. (Zlata knjiga).

Neskončna zgodba. Prev. Janez Gra-dišnik. Ilustr. Roswitha Quadflieg. Murska Sobota: Pomurska založba; Ljubljana: Mladinska knjiga, 1987. (Helikon).

V nemškem jeziku

Das Gauklermärchen. Stuttgart: Editio Weitbrecht, 1990.

Jim Knopf und die Wilde 13. Ilustr. Reinhard Michel. Stuttgart: Thienemann, 1983.

Jim Knopf und die Wilde 13. Ilustr. F. J. Tripp. München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 1984.

Das kleine Lumpenkasperle. Ilustr. Roswitha Quadflieg. Stuttgart: Verlag Urachhaus, 1975.

Der Lindwurm und Der Schmetterling oder Der seltsame Tausch. Ilustr. Manfred Schlüter. Stuttgart: Thienemann, 1981.

Michael Ende Lesebuch. München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 1989.

Momo oder Die seltsame Geschichte von der Zeit-Dieben und von dem Kind, das den Menschen die gestohlene Zeit zurück brachte. Stuttgart: Thienemann, 1973.

Momo oder Die seltsame Geschichte von der Zeit-Dieben und von dem Kind, das den Menschen die gestohlene Zeit zurück brachte. München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 1990.

Norbert Nackendick oder das nackte Nashorn. Ilustr. Manfred Schlüter. Stuttgart: Thienemann, 1984.

Norbert Nackendick oder das nackte Nashorn. Ilustr. Reinhard Michel. Stuttgart: Thienemann, 1987

Ophelias Schattentheater. Ilustr. Friedrich Heckelmann. Stuttgart: Thienemann, 1988.

Der Satanarchaolugenialkohlische Wunschpunsch. Ilustr. Regina Kehn. Stuttgart: Thienemann, 1989.

Der Spiegel im Spiegel. München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 1991.

Das Traumfresserchen. Ilustr. Annerget Fuchshuber. Stuttgart: Thienemann, 1978.

Die unendliche Geschichte. Ilustr. Roswitha Quadflieg. Stuttgart: Thienemann, 1979.

Die unendliche Geschichte. München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 1991.

Die Vollmondlegende. Ilustr. Binette Schröder. München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 1989.

**Izbor prispevkov o Michaelu Endeju
v periodiki in knjigah v Pionirski knjiž-
nici v Ljubljani**

Ende, Michael: *Pourquoi j'écris pour les enfants. La revue des livres pour enfants* 1987 št. 113 str. 46–55.

Gradišnik, Janez: *Nekaj besed o pisatelju in delu*. Spremnna beseda v Ende, Michael: *Neskončna zgodba*. Murska Sobotna: Pomurska založba; Ljubljana: Mladinska knjiga, 1987.

Heidtmann, Horst: *Korrektur der unbefriedigten Wirklichkeit? Tolkien, Ende und die phantastische Kinder- und Jugendliteratur zu Beginn der 80er Jahre. Informationen Jugendliteratur und Medien* 1982 št. 4 str. 66–69.

Hermanova, Tamara: *Pohadkovy roman Michaela Endeho. Zlatý máj* 1986 št. 9 str. 558–562.

Horvat, Jože: »Večno – otroško« kot vir pisanja za mlade. *Lepota v pisanju. Delo* 7. IX. 1995 str. 15.

Kunnemann, Horst: *Kindertheater »at its best« – Momo in Hamburg. Bulletin Jugend + Literatur* 1984 št. 2 str. 7.

Lexikon der Kinder- und Jugendliteratur. Weinheim und Basel: Beltz Verlag: Pullach bei München: Verlag Dokumentation, 1975.

Ronzoni, Michaela A.: »Die unendliche Geschichte« von Michael Ende. *Ver such einer objektiven Beurteilung der gleichnamigen Verfilmung anhand von Interviews. Jugend und Buch* 1983 št. 3 str. 15–18, 39–40.

Uršič, Lojze: *Michael Ende*. Spremnna beseda v Ende, Michael: *Momo*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1978.

— *O pisatelju in knjigi*. Spremnna beseda v Ende, Michael: *Momo*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1987.

Tanja Pogačar